

Posudek diplomové práce

Markéta Podolská: *Riddarasögur: the Change of the Old Norse Concept of Saga? // Rytířské ságy: změna v chápání staroseverské ságové tradice?*

Oddělení skandinavistiky ÚGS, FF UK

Markéta Podolská si za cíl své diplomové práce stanovila téma ze středověké severské literatury, konkrétně analýzu prvních překladů evropské rytířské epiky do staroseverštiny. Diplomandka nadto zkoumá vliv těchto překladů na další ságové žánry, a to na tzv. sekundární rytířské ságy a na pozdní fantastické ságy. Nejstarší překlady přitom podle všeho vznikaly v Norsku, druhé dva zmíněné žánry jsou již doménou Islandců. Jako srovnání slouží diplomandce původní severský žánr, islandské rodové ságy.

Diplomandčíným cílem je pomocí analýzy charakteristik vybraných literárních postav (hrdina, vládce a žena) doložit účel jednotlivých žánrů s rytířskou tematikou (edukativnost, normativnost, čirá zábava). V poslední a nejstručnější části práce se diplomandka snaží provázat literární vývoj v oblasti dvorské epiky s prokazatelnými změnami ve společnosti.

Všechny stanovené cíle diplomandka plní s příkladnou přesností a úctyhodnou obeznameností se sekundárními prameny, kterým na patřičných místech plausibilně oponuje. Přesvědčivé jsou i její interpretace literatury primární. Metody, již zvolila, se důsledně drží. Závěry činí výlučně po vlastní důkladné práci s primárními prameny. Zvolené téma navíc předpokládá výbornou znalost hned několika, byť příbuzných, jazyků, diplomandka přitom dokládá, že tuto znalost skutečně má. Konkrétně jde o angličtinu, starou i novou islandštinu, norštinu, dánštinu a němčinu.

Ke kladům práce náleží, že každá kapitola je zakončena jasně formulovaným závěrem. Za všechny bych ráda vyzdvihla diplomandčin poznatek, že opakovaná charakterizace ústředních postav v primárních rytířských ság v sobě nese důraz na možnost a vlastně i žádoucnost protagonistova vývoje, neboť ten se díky vykonaným skutkům postupně stává pravým rytířem-hrdinou. Zde je patrná zásadní proměna vzhledem k charakterizaci postav v rodových ságách. Diplomandce toto konstatování slouží jako důkaz vysloveně edukativního rázu tohoto ságového žánru (s. 48). Dále diplomandka konstatuje, že druhotné rytířské ságy, tj. ságy původně islandské, již tuto výchovnou tendenci postrádají. Autoři sekundárních rytířských ság se v charakteristice hrdiny drží klasického vzorce ság rodových a dvorské prvky jim slouží pouze jako literární klišé. Tento závěr diplomandka vztahuje ke

společenskému vývoji: edukativní aspekt zde již není patrný, mimo jiné i proto, že v islandské, potažmo v norské společnosti se již feudální uspořádání více méně prosadilo. Pokud jde o hledisko recepční, kloní se diplomandka k názoru, že druhotné rytířské ságy i tak byly víc než pouhá zábava, že jako jakási „feudální utopie“ sloužily k legitimizaci elit (s. 87). Zato posledně zkoumaný žánr, fantastické rytířské ságy, byly psány výhradně pro zábavu. Všechny své závěry přitom dokládá přesvědčivými příklady z primární literatury.

Za zmínku rovněž stojí plynulost diplomandčiny angličtiny, již si zvolila jako jazyk práce.

Jisté nedostatky však práci vytknout lze. První se týká metody: tvrzení, že původní islandské žánry ovlivnily překladové ságy, je sporné, když neznáme originál a nemůžeme určit, v jakých ohledech překladatel text adaptoval. Viz např. diplomandčin postulát na straně 75: „As in the case of heroes in the translated chivalric sagas, the women too are influenced by the Scandinavian tradition.“ Na straně 31 se zase dočítáme, že hrdinové původních rytířských románů jsou „samozřejmě“ („definitely“) a zjevně („obviously“) jiní, než hrdinové v severských překladech, aniž se ovšem dozvíme, v čem onen rozdíl spočívá.

Na straně 13 se diplomandka vymezuje vůči termínu „fornaldarsögur“ a tvrdí, že se mu bude pokud možno vyhýbat, nicméně alternativu nenabízí a termín nadále používá, byť s přívlastky.

Jazyk práce je sice plynulý, prostý chyb ovšem není. Nedostatky jsou v základní kategorii určenosti, např. nesprávný holý tvar substantiv „variety“ a „hero“ v těchto větách:

- „They display variety of forms (...), str. 24.
- „Let us start with the depiction of hero in the family sagas (...),“ str. 27.

Některé pasáže jsou sice srozumitelné, ke korektní angličtině však mají daleko. Například tato věta na straně 26: „Characteristics of several categories of characters in these genres will be analysed.“ Problematické je rovněž užití klíčového termínu „characterization“ v plurálu, viz str. 27: „the traditional Icelandic way of characterizations.“

Za velké mínus práce považuji absenci překladu citátů ze staré islandštiny (a češtiny, sic!) do angličtiny. Okruh potenciálních čtenářů se tak významně snižuje a práce působí více jako cvičení.

Nyní budou následovat dvě otázky, o jejichž zodpovězení diplomandku žádám při obhajobě.

Mohla by diplomandka vysvětlit, na čem zakládá své tvrzení, že v rodových ságách nepatří mezi zdůrazňované kvality postav udatnost? Viz věta ze strany 80: „Contrary to the

family sagas, where bravery is not emphasized in character assesment, fortitude is now explicitly set as the highest quality of the hero.“

Opravdu lze kategoricky tvrdit, že „(i)*slendingasögur* hardly show any influence from the translated courtly texts (...)“? Ostatně lze celý soubor rodových ság vnímat jako jednolitý celek? Jak by vypadalo srovnání jednotlivých žánrů, kdyby si diplomandka místo *Ságy o Eigilu Skallagrímssonovi* vybrala *Ságu o lidech z Lososího údolí*?

Závěr: pro diplomandčinu kromobyčejnou fundovanost, pečlivost a metodickou důslednost její práci vřele doporučuji k obhajobě a bez zaváhání ji hodnotím jako výbornou.

V Praze, 9. 6. 2014

Mgr. Helena Březinová, Ph. D.